

[Aksel Larsen.]

holms amt at føre en planlagt kystvej fra Rø til Gudhjem gennem Gudhjem plantage op over rundklippen Bokul. Ifølge planen for dette vejanlæg drejer det sig om en 10 meter bred automobilvej. Efter at have passeret Bokul skal den føres over den sjældne og naturskønne klippekluft Holkadalen ved hjælp af en 90 meter lang betonvej, der hviler på betonpiller på kløftens bund. Bortset fra de indvendinger af vejteknisk og økonomisk art, som med føje kan gøres gældende mod et sådant vejanlæg, må det virke forfærdende på alle, der kender og elsker Bornholms særprægede natur, at man vil vansire et af øens allerskønneste partier, og at man har fået overfredningsnævnets tilladelse dertil, så meget mere som der ikke foreligger nogen nødvendighed for, at vejen absolut skal gå over Bokul, og så meget mere som der ikke foreligger noget bevis for, at den ikke kan føres bag om skoven. Der foreligger adskillige projekter for en anden vejføring, som skåner Bokul og Holkadalen, som ikke strider mod vejreglerne af 1943, hvilket Bokulvejsprojektet gør, og som efter alle beregninger vil være billigere.

Overfredningsnævnet har ikke offentlig motiveret sin kendelse af 1941, og det ville være ønskeligt, om dette, omend noget sent, ville ske. Man ved altså ikke, hvad der har bevæget nævnet til at sanktionere den påtænkte, desværre allerede påbegyndte vandalisme. Det forekommer imidlertid mange, at alene den omstændighed, at der er gået 10 år fra kendelsens afsigelse i 1941, og til man nu på en pludselig forceret måde kan påbegynde arbejdet, gør det rimeligt, at fredningsmyndighederne optager sagen til fornyet overvejelse. Ønsket herom støttes også af den offentliggjorte henvendelse fra foreningen for gymnasie- og seminarielærere i naturfag, som sikkert ikke er blot overfredningsnævnet, men også statsministeren bekendt. Denne henvendelse er ligefrem et nødråb fra de 190 lærere, der står bag den, om for Danmarks ungdoms skyld at totalfredre Bokul og Holkadalen.

Jeg tillader mig derfor at spørge den højtærede statsminister: Agter statsministeren at foranledige spørgsmålet om det påtænkte vejanlæg over Bokul optaget til fornyet overvejelse af naturfredningsmyndighederne?

Statsministeren (Hans Hedtoft): I året 1938 udarbejdede Bornholms amt planer til en

landevej fra Rø til Gudhjem. Ifølge planen skulle vejen føres i en bue gennem Gudhjem plantage og, som det er nævnt, passere over forskellige klippepartier, derunder klippekuden Bokul, hvorefter den ved en bro skulle føres over den nordlige del af den såkaldte Holkadal. Dette projekt blev i henhold til naturfredningslovens § 9 forelagt fredningsnævnet.

Danmarks Naturfredningsforening fandt, at vejen på en meget hårdhændet måde gennemskar Gudhjem plantage, og at den store bro ville forandre hele Holkadalens karakter. Foreningen protesterede derfor mod projektet og fremsatte forslag om en ændret linieføring syd om plantagen. Efter indgående undersøgelser og drøftelser afsagde nævnet den 10. august 1939 sin kendelse. Nævnet erkendte, at vejen over Bokul og Holkadalen i betydelig grad ville ændre dette meget smukke og særprægede landskabs karakter. Alligevel mente nævnet ikke at kunne modsætte sig planen. Amtsrådets plan fandtes at være den naturligste, den bevarer vejens karakter af kystvej bedst, vejen følger på harmonisk måde landskabets linier, og der opnås god tilslutning til den tidligere anlagte kystvej Gudhjem—Svaneke. Vejen i sig selv og de udsigter, der åbner sig derfra, må antages at ville blive af ikke ringe skønhed. Udmarksbestyrelsen havde givet tilsagn om vederlagsfri fredning af betydelige, meget smukke områder. Med en lille forlægning af vejen på et bestemt sted og betinget af servitutmæssige fredninger af nærmere angivet omfang og indhold godkendte nævnet herefter amtsrådets plan. Denne kendelse blev af overfredningsnævnet stadfæstet ved kendelse af 12. januar 1940.

Under krigen kunne dette betydelige vejprojekt ikke gennemføres, men nu er projektet taget op igen af amtsrådet. Det er rigtigt, at der er meget delte meninger om planen.

Statsministeriet har fået to adresser. Den ene går voldsomt imod projektet, medens den anden går stærkt ind herfor. Der er både blandt projektets modstandere og blandt forsvarerne fremragende danske kunstnere. Fra pressen kender vi naturfagslærernes og videnskabsmændenes protest, som det ærede medlem nævnte.

For statsministeriet forelå sagen således: Ifølge naturfredningsloven kan naturfredningsmyndighederne af naturfredningsmæssige hensyn forbyde en vis vejførings gennemførelse. De myndigheder, der har afgørelsen heraf, er det stedlige frednings-